

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 10. septembra 2015 *

„Preskúmanie rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie *Missir Mamachi di Lusignano/Komisia* (T-401/11 P, EU:T:2014:625) — Verejná služba — Mimosmluvná zodpovednosť Európskej únie založená na nesplnení povinnosti inštitúcie zabezpečiť ochranu svojich úradníkov — Zosnulý úradník — Morálna ujma spôsobená úradníkovi pred jeho smrťou — Materiálne a morálne ujmy spôsobené členom rodiny úradníka — Príslušnosť — Všeobecný súd — Súd pre verejnú službu Európskej únie — Narušenie jednoty práva Únie“

Vo veci C-417/14 RX-II,

ktorej predmetom je preskúmanie rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie (odvolacia komora) z 10. júla 2014, *Missir Mamachi di Lusignano/Komisia* (T-401/11 P, EU:T:2014:625), podľa článku 256 ods. 2 druhého pododseku ZFEÚ, vydaného v konaní:

Livio Missir Mamachi di Lusignano, s bydliskom v Kerkhove Avelgem (Belgicko),

proti

Európskej komisii,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory T. von Danwitz (spravodajca), sudcovia C. Vajda, A. Rosas, E. Juhász a D. Šváby,

generálny advokát: M. Wathelet,

tajomník: L. Carrasco Marco, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní 25. februára 2015,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— L. Missir Mamachi di Lusignano, v zastúpení: F. Di Gianni, G. Coppo a A. Scalini, avvocati,

— Európska komisia, v zastúpení: J. Curral, G. Gattinara a D. Martin, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na články 62a a 62b Štatútu Súdneho dvora Európskej únie,

po vypočutí generálneho advokáta,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: taliančina.

Rozsudok

- 1 Predmetom tohto konania je preskúmanie rozsudku Všeobecného súdu Európskej únie (odvolacia komora) z 10. júla 2014, Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625). Týmto rozsudkom Všeobecný súd zrušil rozsudok Súdu pre verejnú službu Európskej únie z 12. mája 2011, Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (F-50/09, EU:F:2011:55), ktorým tento súd zamietol jeho žalobu o náhradu škody, ktorú podal Livio Missir Mamachi di Lusignano a ktorou sa jednak domáhal zrušenia rozhodnutia z 3. februára 2009, ktorým Európska komisia zamietla jeho žiadosť o náhradu materiálnej a morálnej ujmy spôsobenej v dôsledku zavraždenia jeho syna Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, úradníka Európskej únie (ďalej len „zosnulý úradník“), a jednak toho, aby bola Komisii uložená povinnosť zaplatiť jemu, ako aj právny nástupcom jeho syna viaceré sumy z dôvodu náhrady materiálnej a morálnej ujmy spôsobenej v dôsledku tejto vraždy.
- 2 Preskúmanie sa týka otázky, či rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) narúša jednotu alebo vnútorný súlad práva Únie tým, že uvedeným rozsudkom Všeobecný súd ako odvolací súd dospel k záveru, že bol príslušný konať a rozhodovať ako prvostupňový súd o žalobe o mimozmluvnú zodpovednosť Únie
  - založenej na nesplnení povinnosti inštitúcie zabezpečiť ochranu svojich úradníkov,
  - podanej tretími osobami v ich postavení právnych nástupcov úradníka, ako aj v ich postavení členov rodiny úradníka a
  - smerujúcej k náhrade morálnej ujmy spôsobenej samotnému úradníkovi, ako aj materiálnych a morálnych ujmy spôsobených týmto tretím osobám.

Právny rámec

Štatút Súdneho dvora Európskej únie

- 3 Článok 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora stanovuje:

„Súd pre verejnú službu Európskej únie, ďalej len ‚Súd pre verejnú službu‘ je v prvom stupni príslušný rozhodovať spory medzi Úniou a jej zamestnancami na základe článku 270 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, vrátane sporov medzi orgánmi alebo inými subjektmi a ich pracovníkmi, pre ktoré je príslušný Súdny dvor Európskej únie.“

- 4 Článok 8 prílohy I Štatútu Súdneho dvora stanovuje:

„1. Ak je návrh alebo iný procesný dokument, ktorý je adresovaný Súdu pre verejnú službu omylom podaný tajomníkovi Súdneho dvora alebo Všeobecného súdu, ten ho okamžite zašle tajomníkovi Súdu pre verejnú službu. Obdobne, ak je návrh alebo iný procesný dokument, ktorý je adresovaný Súdnu dvoru alebo Všeobecnému súdu omylom podaný tajomníkovi Súdu pre verejnú službu, ten ho okamžite zašle tajomníkovi Súdneho dvora alebo Všeobecného súdu.“

2. Ak Súd pre verejnú službu zistí, že nie je príslušný prejednávať a rozhodovať o žalobe, pre ktorú je príslušný Súdny dvor alebo Všeobecný súd, postúpi túto žalobu Súdnu dvoru alebo Všeobecnému súdu. Obdobne, ak Súdny dvor alebo Všeobecný súd zistí, že žaloba spadá do príslušnosti Súdu pre verejnú službu, postúpi túto žalobu Súdu pre verejnú službu, ktorý sa nemôže v tejto veci vyhlásiť za nepríslušný.

3. Ak sú na Súd pre verejnú službu a na Všeobecný súd podané prípady, ktoré vyvolávajú rovnakú otázku výkladu alebo v ktorých je spochybnená platnosť rovnakého aktu, Súd pre verejnú službu môže po vypočutí strán prerušiť konanie až do vynesenia rozsudku Všeobecného súdu.

Ak sa pred Súdom pre verejnú službu a pred Všeobecným súdom prejednávajú prípady, ktoré majú rovnaký predmet, zriekne sa Súd pre verejnú službu svojej príslušnosti, aby mohol v prípadoch rozhodnúť Všeobecný súd.“

Služobný poriadok úradníkov Európskej únie

- 5 Článok 24 Služobného poriadku úradníkov Európskej únie (ďalej len „služobný poriadok úradníkov“) zavedeného nariadením Rady (EHS, Euratom, ESUO) č. 259/68 z 29. februára 1968, ktorým sa ustanovuje Služobný poriadok úradníkov a Podmienky zamestnávania ostatných zamestnancov Európskych spoločenstiev a zavádzajú osobitné prechodné opatrenia uplatniteľné na úradníkov Komisie (Ú. v. ES L 56, s. 1; Mim. vyd. 01/002, s. 5), zmeneným a doplneným nariadením Rady (ES, Euratom) č. 723/2004 z 22. marca 2004 (Ú. v. EÚ L 124, s. 1; Mim. vyd. 01/002, s. 130), znie:

„Spoločenstvá pomôžu každému úradníkovi, najmä v konaní proti osobe, ktorá sa dopúšťa vyhrážania, urážania alebo ohovárania, alebo pri útoku na osobu alebo majetok, ktorému je vystavený on alebo jeho rodinný príslušník z dôvodu svojho postavenia alebo svojich povinností.

Spoločne a nerozdielne nahradia úradníkovi škodu, ktorú utrpel v týchto prípadoch, ak úradník túto škodu nespôsobil úmyselne alebo hrubou neobľadivosťou a ak sa mu nepodarilo získať náhradu škody od osoby, ktorá ju spôsobila.“

- 6 Článok 73 tohto poriadku stanovuje:

„1. ... Úradník je poistený odo dňa nástupu do služby pre prípad choroby z povolania a úrazu... Na náklady poistenia proti rizikám, ktoré nie sú spojené s jeho povolaním, prispieva čiastkou nepresahujúcou 0,1 % z jeho základného platu.

Tieto pravidlá určujú, ktoré riziká nie sú pokryté.

2. Vyplácajú sa nasledujúce dávky:

a) V prípade smrti:

Platba paušálnej čiastky, rovnajúcej sa pätnásobku ročného základného platu zosnulého, vypočítaného na základe mesačných čiastok platu, prijatých počas 12 mesiacov pred úrazom, osobám uvedeným nižšie:

- manželovi/manželke a deťom zosnulého úradníka v súlade s dedičským právom, ktorým sa spravuje pozostalosť úradníka; čiastka zaplatená manželke však nemôže predstavovať menej ako 25 % z paušálnej čiastky,
- ak neexistujú osoby kategórie uvedenej vyššie, ostatným potomkom v súlade s dedičským právom, ktorým sa spravuje pozostalosť úradníka,
- ak neexistujú osoby ani jednej z dvoch vyššie uvedených kategórií, príbuzným vo vzostupnej línii v súlade s dedičským právom, ktorým sa spravuje pozostalosť úradníka,
- ak neexistujú osoby žiadnej z troch vyššie uvedených kategórií, orgánu.

...“

7 Článok 90 toho istého poriadku stanovuje:

„1. Každá osoba, na ktorú sa vzťahuje tento služobný poriadok, môže predložiť menovaciemu orgánu žiadosť, aby prijal rozhodnutie, ktoré sa jej týka. Orgán oznámi dotknutej osobe svoje odôvodnené rozhodnutie do štyroch mesiacov odo dňa predloženia žiadosti. Ak po uplynutí tejto lehoty nedostala dotknutá osoba žiadnu odpoveď, žiadosť sa pokladá za zamietnutú; proti takémuto zamietnutiu môže podať sťažnosť v súlade s nasledujúcim odsekom.

2. Každá osoba, na ktorú sa vzťahuje tento služobný poriadok, môže predložiť menovaciemu orgánu sťažnosť na akt, ktorý má na ňu negatívny účinok, ak uvedený orgán prijal rozhodnutie alebo ak neprijal opatrenie predpísané služobným poriadkom. ...“

8 Článok 91 služobného poriadku úradníkov znie:

„1. Súdny dvor [Európskej únie] má právomoc v každom spore medzi spoločenstvami a ktoroukoľvek osobou, na ktorú sa vzťahuje tento služobný poriadok, pokiaľ ide o zákonnosť aktu negatívne ovplyvňujúceho túto osobu v zmysle článku 90 ods. 2. V sporoch finančného charakteru má Súdny dvor neobmedzenú právomoc.

2. Odvolanie na Súdny dvor [Európskej únie] je prípustné, len ak:

— bola menovaciemu orgánu predtým predložená sťažnosť v súlade s článkom 90 ods. 2 v lehote stanovenej v uvedenom článku a

— sťažnosť bola zamietnutá výslovnými rozhodnutiami alebo konkludentne prijatým rozhodnutím.

3. Odvolania podľa odseku 2 sa musia podať do troch mesiacov. ...“

Okolnosti predchádzajúce veci predloženej na preskúmanie

Skutkové okolnosti

- 9 Zosnulý úradník bol zavraždený 18. septembra 2006 so svojou manželkou v Rabate (Maroko), kde sa mal ujať svojej funkcie politického a diplomatického radcu pri delegácii Komisie. K vražde došlo v zariadenom dome prenajatom touto delegáciou pre úradníka, jeho manželku a ich štyri deti.
- 10 V dôsledku tejto udalosti boli deti zverené do opatery ich starého otca z otcovej strany, žalobcu, a ich starej mamy z otcovej strany.
- 11 Komisia vyplatila deťom zosnulého úradníka v ich postavení dedičov dávky stanovené v článku v článku 73 služobného poriadku úradníkov a týmto deťom priznala právo na ďalšie dávky upravené v tom istom poriadku.
- 12 Listom z 25. februára 2008 zaslaným Komisii žalobca vyjadril svoj nesúhlas s výškou súm zaplatených jeho vnúčatám. Keďže rozhodnutie prijaté Komisiou v odpovedi na tento list ho neuspokojilo, listom z 10. septembra 2008 podal sťažnosť proti tomuto rozhodnutiu na základe článku 90 ods. 2 služobného poriadku úradníkov a uviedol, že zodpovednosť Komisie vznikla z dôvodu nesprávneho služobného postupu, ktorého sa dopustila vzhľadom na to, že si nespĺnila svoju povinnosť zabezpečiť ochranu svojich zamestnancov. Tiež poukázal na objektívnu zodpovednosť Komisie a subsidiárne

poukázal na porušenie článku 24 tohto poriadku zo strany Komisie, podľa ktorého sú Spoločenstvá povinné spoločne a nerozdielne nahradiť škodu, ktorú spôsobí jednému z ich zamestnancov tretia osoba. Táto sťažnosť bola zamietnutá Komisiou rozhodnutím z 3. februára 2009.

Rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisija (F-50/09, EU:F:2011:55)

- 13 Tvrdiac, že Komisia si nespĺnila svoju povinnosť zabezpečiť ochranu svojich zamestnancov, žalobca podal žalobu na Súd pre verejnú službu, ktorou sa domáhal jednak zrušenia rozhodnutia z 3. februára 2009, ktorým sa zamietla jeho sťažnosť, a jednak náhrady po prvé materiálnej ujmy spôsobenej deťom zosnulého úradníka v ich mene, po druhé morálnej ujmy spôsobenej týmto deťom v ich mene, po tretie morálnej ujmy spôsobenej jemu samotnému ako otcovi zosnulého úradníka v jeho vlastnom mene, po štvrté morálnej ujmy spôsobenej zosnulému úradníkovi v mene jeho detí, keďže tieto vstúpili do práv svojho otca.
- 14 Rozsudkom Missir Mamachi di Lusignano/Komisija (F-50/09, EU:F:2011:55) Súd pre verejnú službu zamietol uvedenú žalobu ako sčasti nedôvodnú, pokiaľ ide o uplatnené materiálne ujmy, a sčasti ako neprípustnú, pokiaľ ide o údajné morálne ujmy. Žalobca podal proti tomuto rozsudku odvolanie.

Rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625)

- 15 V rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisija (T-401/11 P, EU:T:2014:625) skúmal Všeobecný súd *ex officio* príslušnosť Súdu pre verejnú službu rozhodovať o žalobe na prvom stupni. Na tento účel Všeobecný súd v bodoch 20 a 39 až 42 tohto rozsudku rozlišoval rôzne druhy ujmy, ktorých náhrady sa žalobca domáha, a spresnil postavenie, v akom vo vzťahu ku každej z nich vystupuje. Všeobecný súd konštatoval, že žalobca sa domáha:
- v mene detí zosnulého úradníka náhrady materiálnej ujmy, ktorá im bola spôsobená, pričom túto ujmu tvorí „ušlá mzda zavraždeného úradníka, ktorá by im bola určená medzi jeho smrťou a jeho predpokladaným odchodom do dôchodku“,
  - v mene detí zosnulého úradníka náhrady morálnej ujmy, ktorá im bola spôsobená, pričom túto ujmu tvorí bolesť vyplývajúca zo smrti ich dvoch rodičov, ako aj trauma spôsobená skutočnosťou, že boli svedkami ich agónie,
  - v jeho vlastnom mene náhrady morálnej ujmy, ktorá mu bola spôsobená ako otcovi zosnulého úradníka, pričom túto ujmu tvorí bolesť vyplývajúca zo smrti jeho syna, ako aj
  - v mene detí zosnulého úradníka, ktoré vstúpili do práv svojho otca, náhrady morálnej ujmy, ktorá mu bola spôsobená, pričom túto ujmu tvorí fyzické utrpenie, ktoré mu vzniklo medzi napadnutím a jeho smrťou, ako aj psychické utrpenie vyplývajúce najmä z vedomia o svojej blížiacej sa smrti.
- 16 Po tom, čo Všeobecný súd vyhlásil, že má právomoc rozhodnúť o všetkých týchto návrhoch, rozlišoval najmä medzi ujmu spôsobenou zosnulému úradníkovi na jednej strane a ujмами spôsobenými jeho deťom a žalobcovi na druhej strane.
- 17 Pokiaľ ide o materiálne a morálne ujmy spôsobené žalobcovi a deťom zosnulého úradníka, Všeobecný súd rozhodol, že Súd pre verejnú službu sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď rozhodol, že je príslušný rozhodovať o žalobe v rozsahu, v akom smerovala k náhrade týchto ujmy, a dospel k záveru, že vec sa mu musí postúpiť, aby o týchto návrhoch rozhodol ako prvostupňový súd.

18 V tomto ohľade Všeobecný súd, pokiaľ ide o rozdelenie príslušnosti medzi Všeobecný súd a Súd pre verejnú službu, rozhodol v bodoch 47 až 53 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) takto:

- „47 Za súčasného stavu práva Únie sa toto vymedzenie riadi osobným postavením žalobcu a pôvodom sporu v súlade s ustálenou judikatúrou, podľa ktorej spor medzi úradníkom a inštitúciou, ktorej podlieha alebo podliehal, ak má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spája alebo spájaj dotknutú osobu a inštitúciu, patrí do pôsobnosti článku 270 ZFEÚ (pôvodný článok 236 ES) a článkov 90 a 91 služobného poriadku [úradníkov] a nepatrí tak do pôsobnosti článku 268 ZFEÚ (pôvodný článok 235 ES) a článku 340 ZFEÚ (pôvodný článok 288 ES), ktoré upravujú všeobecný režim mimozmluvnej zodpovednosti Únie ([rozsudky Meyer-Burckhardt/Komisia, 9/75, EU:C:1975:131, bod 7; Reinarz/Komisia a Rada, 48/76, EU:C:1977:30, bod 10, ako aj Allo a i./Komisia, 176/83, EU:C:1985:290, bod 18; uznesenie Pomar/Komisia, 317/85, EU:C:1987:267, bod 7; rozsudok Polinsky/Súdny dvor, T-1/02, EU:T:2004:298, bod 47]).
- 48 Uvedená judikatúra však neumožňuje určiť, či blízke osoby [zosnulého úradníka] mali podať svoje návrhy na náhradu osobnej materiálnej a morálnej ujmy, ktorú podľa ich názoru utrpeli, na Všeobecný súd alebo na Súd pre verejnú službu. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, sa táto judikatúra totiž špeciálne týka iba prípadu sporu i) medzi úradníkom alebo bývalým úradníkom a inštitúciou, ktorej podlieha alebo podliehal, a ii) ak má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spája alebo spájaj dotknutú osobu a inštitúciu, a je teda iba čiastočne uplatniteľná na prípad sporu, ktorý síce má svoj pôvod v pracovnom pomere, ale nie je medzi úradníkom alebo bývalým úradníkom, ale treťou osobou blízkou tomuto úradníkovi, teda jeho rodinným príslušníkom alebo osobou vstupujúcou do jeho práv, a inštitúciou, ktorej tento úradník podlieha alebo podliehal.
- 49 Ak táto tretia osoba vstupuje do práv dotknutého úradníka alebo bývalého úradníka, a teda jedná ako jeho právny nástupca požadujúci z tohto titulu v rámci dedičstva náhradu osobnej ujmy samotného úradníka, treba túto judikatúru uplatniť, keďže spor napriek určeniu dedičov ostáva sporom medzi úradníkom a inštitúciou, ktorej podliehal, a ktorý má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý ich spájaj.
- 50 V danom prípade platí táto úvaha pre druhú časť navrhovateľom uplatňovanej ujmy, tak ako bolo citované vyššie v bode 20, konkrétne pre morálnu ujmu *ex haerede*, ktorú utrpel [zosnulý úradník] medzi svojím napadnutím a svojou smrťou. V tomto rámci Súd pre verejnú službu správne v poslednej vete bodu 116 napadnutého rozsudku uviedol, že judikatúru uvedenú v bode 47 vyššie možno použiť v spore medzi právnymi nástupcami zosnulého úradníka alebo ich zákonným zástupcom a inštitúciou, ktorej tento úradník podliehal.
- 51 Naopak, ak uvedená tretia osoba koná na účely získania náhrady svojej osobnej materiálnej alebo morálnej ujmy, nie je uplatnenie dotknutej judikatúry odôvodnené jej obsahom ani zásadnými úvahami, z ktorých vychádzala. Aj keby sa pripustilo, že taký spor má svoj pôvod v pracovnom pomere medzi dotknutým úradníkom a inštitúciou, nie je v každom prípade splnená osobná subjektívna podmienka súvisiaca s postavením úradníka ako nositeľa dotknutých práv, a Súd pre verejnú službu je preto v zásade nepríslušný *ratione personae* o ňom rozhodnúť na základe článku 270 ZFEÚ a článkov 90 a 91 služobného poriadku.
- 52 Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, rozsudok [Komisia/Petrilli (T-143/09 P, EU:T:2010:531)] túto analýzu potvrdzuje a vysvetľuje jej dôvody. V bode 46 tohto rozsudku Všeobecný súd rozhodol, že spory v oblasti verejnej služby podľa článku 236 ES (teraz článok 270 ZFEÚ) a článkov 90 a 91 služobného poriadku, vrátane sporov týkajúcich sa náhrady škody spôsobenej úradníkovi alebo zamestnancovi, sa riadia osobitnými a špeciálnymi pravidlami vo vzťahu k pravidlám, ktorými sa riadi mimozmluvná zodpovednosť Únie v rámci článku 235 ES (teraz článok 268 ZFEÚ) a článku 288 ES (teraz článok 340 ZFEÚ), ktoré vyplývajú zo všeobecných zásad. Pokiaľ totiž Únia koná ako zamestnávateľ, má podľa Všeobecného súdu väčšiu

zodpovednosť, ktorá sa prejavuje povinnosťou nahradiť ujmu spôsobenú svojim zamestnancom akýmkoľvek protiprávnym konaním, ktorého sa ako zamestnávateľ dopustila, hoci podľa všeobecnej právnej úpravy je povinná nahradiť iba ujmu spôsobenú ‚dostatočne závažným‘ porušením právnej normy (ustálená judikatúra od rozsudku [Bergaderm a Goupil/Komisia, C-352/98 P, EU:C:2000:361]).

- 53 Tieto úvahy týkajúce sa osobitného a špeciálneho režimu zvýšenej zodpovednosti Komisie voči svojim zamestnancom, ktorý je odôvodnený najmä pracovným vzťahom zahŕňajúcim špecifické práva a povinnosti, ako napríklad povinnosť starostlivosti, a vzťahom založeným na vzájomnej dôvere, ktorý musí vo verejnom záujme existovať medzi inštitúciami a jej úradníkmi, pritom nemožno uplatniť v prípade tretích osôb – neúradníkov. Aj v prípade blízkych rodinných príslušníkov úradníka, s výhradou takých sociálnych dávok, ktoré sú uvedené v článku 76 služobného poriadku [úradníkov], judikatúra neuznáva povinnosť starostlivosti voči týmto osobám zo strany inštitúcií (rozsudok [Leussink/Komisia, 169/83 a 136/84, EU:C:1986:371], body 21 až 23).“
- 19 Všeobecný súd sa domnieval, že toto smerovanie judikatúry bolo potvrdené ďalšími rozhodnutiami Súdneho dvora. V tomto ohľade Všeobecný súd uviedol v bodoch 55 až 59 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) tieto úvahy:
- „55 V už citovanom uznesení Fournier/Komisia [(114/79 až 117/79, EU:C:1980:124)] tak Súdny dvor minimálne implicitne v zásade potvrdil to, že rodinní príslušníci úradníka konajúci ‚za seba‘ a domáhajúci sa náhrady ujmy, ktorú utrpeli ‚osobne‘, musia postupovať podľa článku 178 [Zmluvy o EHS] (teraz článok 268 ZFEÚ), a nie podľa článku 179 [Zmluvy o EHS] (teraz článok 270 ZFEÚ).
- 56 Súdny dvor potvrdil tento smer v rozsudku [Leussink/Komisia (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371)] v kontexte, v ktorom žalobcovia založili svoju žalobu na náhradu škody výslovne na právnych základoch odlišujúcich sa podľa toho, či boli alebo neboli úradníkmi, a síce na článku 179 [Zmluvy o EHS], pokiaľ ide o pána Leussinka, a na článkoch 178 [Zmluvy o EHS] a na článku 215 druhom odseku [Zmluvy o EHS], pokiaľ ide o jeho manželku a deti.
- 57 Generálny advokát Sir Gordon Slynn vo svojich návrhoch k rozsudku [Leussink a i./Komisia (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371)] uznal, že žaloba rodiny správne vychádzala z článkov 178 [Zmluvy o EHS] a 215 [Zmluvy o EHS], keďže sa týkala samostatných ujm, ktoré utrpela, a nešlo o spor medzi úradníkom a jeho inštitúciou.
- 58 Hoci sa Súdny dvor k tejto otázke formálne nevyjadril, v bode 25 rozsudku [Leussink/Komisia (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371)] implicitne potvrdil použitie článku 178 [Zmluvy o EHS], a nie článku 179 [Zmluvy o EHS], pokiaľ ide o rodinu úradníka, aj keď sa domnieval, že základom sporu bol ‚vzťah medzi úradníkom a inštitúciou‘. Súdny dvor navyše svoje rozhodnutie o trovách konania výslovne založil na článku 69 svojho rokovacieho poriadku, teda na ustanovení použiteľnom na žaloby jednotlivcov, ktorí nie sú úradníkmi.
- 59 Napokon v rozsudku Vainker/Parlament [(T-48/01, EU:T:2004:61)] Všeobecný súd zamietol žalobu pani Vainker ako nedôvodnú, pričom vychádzal z precedensu vyššie citovaného rozsudku [Leussink/Komisia (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371)], a implicitne potvrdil použitie článku 235 ES ako vhodného právneho základu uvedenej žaloby.“

20 Pokiaľ ide o možnosť právnych nástupcov po zosnulom úradníkovi podať žalobu na základe článku 270 ZFEÚ a článkov 90 a 91 služobného poriadku úradníkov, Všeobecný súd v bodoch 61 až 65 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisía (T-401/11 P, EU:T:2014:625) konštatoval:

„61 Platí, že možnosť, či dokonca povinnosť právnych nástupcov po zosnulom úradníkovi podať žalobu na základe článku 270 ZFEÚ a článkov 90 a 91 služobného poriadku [úradníkov] na účely priznania dávok stanovených v článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku už bola súdom Únie prinajmenšom implicitne uznaná (rozsudok [Bitha/Komisía, T-23/95, EU:T:1996:3]; rozsudok [Klein/Komisía, F-32/08, EU:F:2009:3]; pozri tiež v tomto zmysle a analogicky uznesenie [Hotzel-Wagenknecht/Komisía, T-145/00, EU:T:2001:164], bod 17).

62 Toto tvrdenie však po prvé platí len pre právnych nástupcov špeciálne vymenovaných v článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku [úradníkov], konkrétne pre manžela/manželku a deti, prípadne, ak títo nie sú, pre iných potomkov, alebo ak nie sú ani títo, pre predkov v priamej línii alebo napokon, ak nie sú ani tí, pre samotnú inštitúciu. Aj za predpokladu, že by sa tvrdenie Komisie vzťahovalo na všetky štyri deti [zosnulého úradníka], nie je to tak v prejednávanej veci u samotného navrhovateľa, Livia Missira Mamachiho di Lusignana, keďže ten nemá pri existencii detí postavenie právneho nástupcu v zmysle článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku [úradníkov]. Nie je to tak ani v prípade matky, brata a sestry [zosnulého úradníka], ktorí sú navrhovateľmi v paralelnej veci T-494/11.

63 Po druhé smeruje toto tvrdenie k tomu, aby boli procesné podmienky všeobecnej právnej úpravy mimozmluvnej zodpovednosti Únie podriadené zvláštnej právnej úprave sociálneho zabezpečenia úradníkov, ktorá je stanovená v služobnom poriadku. Neexistuje pritom žiadny platný dôvod na to, aby osobitná právomoc Súdu pre verejnú službu, pokiaľ ide o úradníkov, bola nadradená všeobecnej právomoci Všeobecného súdu na rozhodovanie o všetkých sporoch týkajúcich sa zodpovednosti Únie.

64 A napokon po tretie, aj pokiaľ ide o štyri deti [zosnulého úradníka], nejde v prejednávanej veci o povinnosť Komisie vyplatiť dávky zaručené služobným poriadkom, ktoré už nakoniec boli dotknutým osobám vyplatené, ale o jej prípadnú povinnosť nahradiť všetky údajné materiálne a morálne ujmy. Všeobecný súd v tejto súvislosti pripomína, že navrhovateľ v rámci tretieho odvolacieho dôvodu dosť konkrétne tvrdí, že Súd pre verejnú službu sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia tým, že na účely náhrady týchto újm zohľadnil uvedené dávky priznané služobným poriadkom deťom [zosnulého úradníka]. Za týchto podmienok sa nejaví možným založiť pravidlo právomoci Súdu pre verejnú službu na ustanovení článku 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku [úradníkov], keďže sa práve tvrdí, že uvedený článok nie je základom žaloby podanej v mene štyroch detí [zosnulého úradníka].

65 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že za takých okolností, akými sú okolnosti v prejednávanej veci, samotný právny rámec vymedzený článkami 268 ZFEÚ a 270 ZFEÚ, článkom 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora a článkami 90 a 91 služobného poriadku [úradníkov] nutne vedie k záveru, že osoby blízke zosnulému úradníkovi musia nevyhnutne podať dve žaloby, jednu na Súd pre verejnú službu a druhú na Všeobecný súd, podľa toho, či vstupujú do práv dotknutého úradníka alebo požadujú náhradu svojej osobnej materiálnej alebo morálnej ujmy.“

21 S cieľom vyhnúť sa „dvojitému konaniu“ Všeobecný súd rozhodol v bodoch 73 a 74 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisía (T-401/11 P, EU:T:2014:625), s prihliadnutím na judikatúru Súdneho dvora a pri existencii naliehavých dôvodov súvisiacich s právnou istotou, riadnym výkonom spravodlivosti, hospodárnosťou konania a predchádzaním protichodným súdnym rozhodnutiam, že keď sa právni nástupcovia zosnulého úradníka alebo zamestnanca dovolávajú náhrady rôznych újm spôsobených tou istou skutočnosťou tak v postavení jeho právnych nástupcov, ako aj vo svojom vlastnom mene, môžu tieto návrhy spojiť do jednej žaloby. Všeobecný súd doplnil, že túto „jedinú žalobu“ treba podať na Všeobecný súd, pretože je nielen „všeobecným“ súdom disponujúcim z tohto

titulu „neobmedzenou súdnou právomocou“, na rozdiel od Súdu pre verejnú službu, ktorý je „špecializovaným súdom“, ale tiež súdom vyššieho stupňa vo vzťahu k tomuto poslednému uvedenému súdu.

- 22 V tejto súvislosti Všeobecný súd v bodoch 75 a 76 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) najmä uviedol, že pokiaľ by za okolností prejednávanej veci boli osoby blízke zosnulému úradníkovi povinné podať dve žaloby, znamenalo by to, že Všeobecnému súdu a Súdu pre verejnú službu by boli súčasne predložené veci s rovnakým predmetom. Za takých okolností by sa podľa článku 8 ods. 3 druhého pododseku prílohy I Štatútu Súdneho dvora mal Súd pre verejnú službu ihneď zrieknuť svojej príslušnosti, aby o týchto veciach mohol rozhodnúť Všeobecný súd. Všeobecný súd v bodoch 77 a 78 tohto rozsudku rozhodol, že v prejednávanej veci Súd pre verejnú službu nemal „*ab initio* právomoc“ rozhodnúť o žalobe podanej žalobcom, s výnimkou návrhu na náhradu morálnej ujmy, ktorú utrpel zosnulý úradník. V dôsledku toho v bode 78 tohto rozsudku Všeobecný súd *ex offi*o určil, že Súd pre verejnú službu nie je príslušný rozhodnúť o návrhu na náhradu ujmy spôsobených žalobcovi a deťom zosnulého úradníka a zrušil v tomto rozsahu napadnutý rozsudok.
- 23 Vzhľadom na tieto zistenia Všeobecný súd dospel v bodoch 102 a 103 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) k záveru, že Súd pre verejnú službu mal konštatovať, že nebol príslušný rozhodnúť o návrhu na náhradu ujmy spôsobených žalobcovi a deťom zosnulého úradníka a následne mu ho mal postúpiť v súlade s článkom 8 ods. 2 prílohy I Štatútu Súdneho dvora. Keďže stav sporu dovoľoval v tejto súvislosti rozhodnúť vo veci, Všeobecný súd dospel k záveru, že je potrebné predložiť jemu samotnému túto časť žaloby, aby o nej rozhodol ako prvostupňový súd.
- 24 Pokiaľ ide o morálnu ujmu, ktorú utrpel zosnulý úradník a ktorej náhrady sa domáha žalobca v mene detí tohto úradníka, Všeobecný súd po tom, čo v bode 80 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) pripomenul, že Súd pre verejnú službu bol príslušný rozhodnúť o tomto návrhu, v bodoch 81 až 98 uvedeného rozsudku preskúmal odvolanie. V tomto ohľade Všeobecný súd konštatoval, že Súd pre verejnú službu sa tým, že vyhovel námietke neprípustnosti vznesenej Komisiou na účely spochybnenia prípustnosti uvedeného návrhu, dopustil nesprávneho právneho posúdenia a rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (F-50/09, EU:F:2011:55) v dôsledku toho v tomto rozsahu zrušil.
- 25 V bodoch 113 až 117 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) Všeobecný súd rozhodol, že pokiaľ ide o ten istý návrh, stav sporu nedovoľoval vydanie konečného rozsudku, pretože Súd pre verejnú službu sa nevyjadril k ostatným námietkam neprípustnosti vzneseným Komisiou, a že v tomto rozsahu uvedená vec mala byť v zásade vrátená tomuto súdu. Všeobecný súd však uviedol, že pokiaľ by sa pristúpilo k takému vráteniu, musel by Súd pre verejnú službu ihneď konštatovať, že Všeobecnému súdu, ako aj jemu, boli predložené veci s rovnakým predmetom, a to teda, pokiaľ ide o Všeobecný súd, vec T-494/11, a pokiaľ ide o Súd pre verejnú službu, prejednávaná vec a musel by sa v súlade s článkom 8 ods. 3 druhým pododsekom prílohy I Štatútu Súdneho dvora zrieknuť svojej príslušnosti a umožniť tak, aby o týchto dvoch veciach rozhodol Všeobecný súd.
- 26 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy Všeobecný súd rozhodol, že vec F-50/09 mu mala byť v celom rozsahu postúpená, aby o nej rozhodol ako prvostupňový súd.

Konanie pred Súdnym dvorom

- 27 V nadväznosti na návrh prvého generálneho advokáta preskúmať rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) komora príslušná preskúmať rozhodnutie rozhodla v rozhodnutí Preskúmanie Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (C-417/14 RX, EU:C:2014:2219),

prijatým na základe článku 62 druhého odseku Štatútu Súdneho dvora a článku 193 ods. 4 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, že je potrebné preskúmať tento rozsudok na účely určenia, či narušuje jednotu alebo vnútorný súlad práva Únie.

- 28 Otázka, ktorej sa má v zmysle tohto rozhodnutia týkať preskúmanie, je uvedená v bode 2 tohto rozsudku.

O otázke, ktorá je predmetom preskúmania

- 29 Súd pre verejnú službu je v súlade s článkom 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora v prvom stupni v rámci Súdneho dvora príslušný na základe právomoci priznanej Súdnemu dvoru rozhodovať spory vyplývajúce z verejnej služby v zmysle článku 270 ZFEÚ. Táto právomoc sa vzťahuje podľa tohto posledného uvedeného článku na „všetky spory“ medzi Úniou a jej zamestnancami „v medziach a za podmienok stanovených Služobným poriadkom úradníkov Únie a podmienkami zamestnávania ostatných zamestnancov Únie“.
- 30 Vzhľadom na tento odkaz na služobný poriadok úradníkov teda treba na určenie príslušnosti Súdu pre verejnú službu zohľadniť tento služobný poriadok, a to najmä jeho články 90 a 91, ktoré vykonávajú článok 270 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok Syndicat général du personnel des organismes européens/Komisia, 18/74, EU:C:1974:96, bod 14).
- 31 Služobný poriadok úradníkov má za cieľ upraviť právne vzťahy medzi európskymi inštitúciami a ich úradníkmi stanovením série vzájomných práv a povinností a priznaním práv niektorým členom rodiny úradníka, ktoré môžu uplatniť vo vzťahu k Európskej únii (rozsudok Johannes, C-430/97, EU:C:1999:293, bod 19).
- 32 Článok 91 ods. 1 služobného poriadku úradníkov tak spresňuje právomoc Súdneho dvora v oblasti sporov vyplývajúcich z verejnej služby Únie stanovením, že Súdny dvor má právomoc „v každom spore“ medzi Úniou a „ktoroukoľvek osobou, na ktorú sa vzťahuje tento služobný poriadok“ a pokiaľ ide o zákonnosť aktu negatívne ovplyvňujúceho túto osobu v zmysle článku 90 ods. 2 tohto štatútu. V súlade s týmto posledným uvedeným ustanovením „každá osoba, na ktorú sa vzťahuje tento služobný poriadok“, môže predložiť menovaciemu orgánu sťažnosť na akt, ktorý má na ňu negatívny účinok.
- 33 Pokiaľ ide o príslušnosť *ratione personae* Súdu pre verejnú službu, treba uviesť, že tieto ustanovenia, ktoré sa všeobecne týkajú „každej osoby, na ktorú sa vzťahuje tento služobný poriadok [úradníkov]“, samy osebe neumožňujú rozlišovať podľa toho, či ide o žalobu podanú úradníkom, alebo akoukoľvek inou osobou, na ktorú sa vzťahuje služobný poriadok. Na rozdiel od toho, čo uviedol Všeobecný súd v bode 51 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisia (T-401/11 P, EU:T:2014:625), je tak Súd pre verejnú službu *ratione personae* príslušný rozhodovať nielen o žalobách podaných úradníkmi, ale tiež o žalobách podaných akoukoľvek inou osobou, na ktorú sa vzťahuje služobný poriadok.
- 34 Článok 73 ods. 2 písm. a) služobného poriadku úradníkov výslovne označuje „potomkov“, ako aj „príbuzných vo vzostupnej línii“ úradníka ako osoby, ktoré môžu v prípade smrti úradníka poberať príslušnú dávku. Z toho vyplýva, že tak žalobca, ako aj deti zosnulého úradníka sú osobami dotknutými týmto ustanovením.
- 35 Na rozdiel od toho, čo uviedol Všeobecný súd v bodoch 62 a 64 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisia (T-401/11 P, EU:T:2014:625), treba uviesť, že pri určovaní príslušnosti *ratione personae* Súdu pre verejnú službu na základe článku 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora, v spojení s článkom 270 ZFEÚ a článkom 91 ods. 1 služobného poriadku úradníkov nemôže byť zohľadnená – ako to uviedol generálny advokát najmä v bode 35 svojich návrhov – otázka, či majú žalobca a deti zosnulého úradníka v prejednávacom prípade skutočne nárok na dávky zaručené

služobným poriadkom úradníkov, a to najmä na dávku upravenú v jeho článku 73. V opačnom prípade by totiž na určenie príslušnosti *ratione personae* Súdu pre verejnú službu rozhodnúť o žalobe, ktorá naň bola podaná, bolo potrebné predchádzajúce posúdenie dôvodnosti tejto žaloby.

- 36 Z toho vyplýva, že Súd pre verejnú službu je v predmetnom prípade *ratione personae* príslušný rozhodovať o návrhu na náhradu ujmy, ktorý podal žalobca tak vo svojom vlastnom mene, ako aj v mene detí zosnulého úradníka.
- 37 Pokiaľ ide o otázku, či sa príslušnosť *ratione materiae* Súdu pre verejnú službu vzťahuje na žaloby na náhradu ujmy založené na nesplnení povinnosti inštitúcie zabezpečiť ochranu svojich úradníkov, treba uviesť, že článok 270 ZFEÚ ani článok 91 služobného poriadku úradníkov, ktoré sa vzťahujú na „všetky spory medzi Úniou a jej zamestnancami“, nevymedzujú, aký druh žaloby možno v prípade zamietnutia administratívnej sťažnosti podať. Pokiaľ sa teda spor týka zákonnosti aktu, ktorý sa žalobcu nepriaznivo dotýka v zmysle článku 90 služobného poriadku, Súd pre verejnú službu je príslušný v tomto spore rozhodnúť bez ohľadu na to, o akú žalobu v danej veci ide (pozri, pokiaľ ide o právomoc Súdneho dvora pred založením Všeobecného súdu a Súdu pre verejnú službu, rozsudok Meyer-Burckhardt/Komisija, 9/75, EU:C:1975:131, bod 10).
- 38 Za týchto podmienok Súdny dvor rozhodol, že spor medzi úradníkom a inštitúciou, ktorej tento úradník podlieha, patrí v prípade, že má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spája dotknutú osobu a inštitúciu, do pôsobnosti článku 270 ZFEÚ a článkov 90 a 91 služobného poriadku úradníkov, aj keď ide o žalobu o náhradu ujmy (pozri rozsudky Meyer-Burckhardt/Komisija, 9/75, EU:C:1975:131, bod 10; Reinartz/Komisija a Rada, 48/76, EU:C:1977:30, body 10 a 11, ako aj Allo a i./Komisija, 176/83, EU:C:1985:290, bod 18; uznesenie Pomar/Komisija, 317/85, EU:C:1987:267, bod 7; rozsudok Schina/Komisija, 401/85, EU:C:1987:425, bod 9).
- 39 Okrem toho neobmedzená právomoc, ktorú priznáva článok 91 ods. 1 druhá veta služobného poriadku úradníkov v spojení s článkom 270 ZFEÚ a článkom 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora Súdu pre verejnú službu, mu umožňuje v sporoch finančného charakteru, ak je to potrebné, uložiť *ex officio* žalovanému povinnosť nahradiť škodu spôsobenú jeho zavinením a v takom prípade posúdiť, po zohľadnení všetkých okolností veci, utrpenú ujmu *ex aequo et bono* (pozri v tomto zmysle rozsudky Reinartz/Komisija a Rada, 48/76, EU:C:1977:30, bod 11; Houyoux a Guery/Komisija, 176/86 a 177/86, EU:C:1987:461, bod 16; Komisija/Girardot, C-348/06 P, EU:C:2008:107, bod 58, ako aj Gogos/Komisija, C-583/08 P, EU:C:2010:287, bod 44). „Spory finančného charakteru“ v zmysle prvého z týchto ustanovení predstavujú najmä žaloby o určenie zodpovednosti podané zamestnancami proti inštitúciám (rozsudok Gogos/Komisija, C-583/08 P, EU:C:2010:287, bod 45).
- 40 Súdny dvor z toho vyvodil, že súdu Únie prislúcha prípadne zaviazať určitú inštitúciu na zaplatenie sumy, na ktorú má žalobca nárok podľa služobného poriadku úradníkov alebo iného právneho aktu (rozsudok Weißenfels/Parlament, C-135/06 P, EU:C:2007:812, bod 68).
- 41 Súd pre verejnú službu je tak *ratione materiae* príslušný rozhodovať o žalobe na náhradu ujmy, ktorú podal úradník proti inštitúcii, ktorej podlieha, ak má spor svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spája dotknutú osobu a inštitúciu.
- 42 Rovnako to platí aj vo vzťahu k žalobe o náhradu ujmy, ktorú podáva akákoľvek osoba – hoci aj nie úradník – na ktorú sa vzťahuje služobný poriadok úradníkov, z dôvodu rodinných väzieb s úradníkom, ak má spor svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spája tohto úradníka a dotknutú inštitúciu, a to vzhľadom na skutočnosť, že článok 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora v spojení s článkom 270 ZFEÚ a článkom 91 služobného poriadku úradníkov priznáva Súdu pre verejnú službu – ako sa konštatovalo v bodoch 32, 33 a 37 tohto rozsudku – príslušnosť rozhodovať „všetky spory“ medzi Úniou a každou „osobou, na ktorú sa vzťahuje tento služobný poriadok [úradníkov]“.

- 43 V tomto ohľade a na rozdiel od toho, čo uviedol Všeobecný súd najmä v bodoch 54 až 56 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisia (T-401/11 P, EU:T:2014:625), ani uznesenie Fournier/Komisia (114/79 až 117/79, EU:C:1980:124), ani rozsudok Leussink/Komisia (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371) neumožňujú dospieť k záveru, že na riešenie sporu, akým je spor dotknutý v predmetnej veci, je príslušný Všeobecný súd, a nie Súd pre verejnú službu.
- 44 Predovšetkým Súdny dvor tieto rozhodnutia vydal v čase, keď Všeobecný súd a Súd pre verejnú službu ešte neboli zriadené, a keď teda nevystávali otázky týkajúce sa rozdelenia súdnej príslušnosti.
- 45 Pokiaľ ide ďalej konkrétne o rozsudok Leussink/Komisia (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371), Súdny dvor v ňom uznal, že žaloba o náhradu ujmy, ktorú podali rodinní príslušníci úradníka na základe článku 178 Zmluvy o EHS (zmenený na článok 178 Zmluvy o ES, ďalej zmenený na článok 235 ES, teraz článok 268 ZFEÚ) a ktorá smeruje k náhrade nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená v dôsledku pracovného úrazu, ktorý tento úradník utrpel, patrí do oblasti sporov z verejnej služby. V bode 25 tohto rozsudku, ktorý sa týka trov konania, totiž Súdny dvor uplatnil článok 70 svojho rokovacieho poriadku vo vtedy účinnom znení, podľa ktorého znáša trovy konania, ktoré vynaložili inštitúcie vo veciach týkajúcich sa úradníkov, dotknutá inštitúcia, pokiaľ mala dotknutá žaloba, a to aj keď bola podaná na základe článku 178 Zmluvy o EHS, svoj pôvod vo vzťahu dotknutého úradníka a inštitúcie, ku ktorej tento úradník patril.
- 46 Pokiaľ ide nakoniec o uznesenie Fournier/Komisia (114/79 až 117/79, EU:C:1980:124), nemožno z neho vyvodiť nijaké závery týkajúce sa otázky, či žaloba, ktorú podali rodinní príslušníci úradníka a ktorá smeruje k náhrade ich osobnej ujmy, patrí do oblasti sporov z verejnej služby Únie, a tým aj do príslušnosti Súdu pre verejnú službu. Súdny dvor totiž v rámci tohto uznesenia iba spresnil, že by bolo v rozpore so systémom procesných prostriedkov stanovených právom Únie na to, aby sa predišlo nezrovnalostiam v pracovných podmienkach, pripustiť, že by rodinní príslušníci úradníka alebo zamestnanca, ktorí konajú sami za seba, mohli zneužiť konanie a podať žalobu o náhradu ujmy založenú na takýchto nedostatkoch, aj keď tvrdia, že z tohto dôvodu osobne utrpeli ujmu.
- 47 Súdny dvor sa okrem toho domnieval, že žaloba o náhradu ujmy podaná rodinným príslušníkom úradníka, ktorý je poistený v rámci spoločného režimu zdravotného poistenia, patrí do oblasti sporov z verejnej služby Únie (pozri uznesenie Lenz/Komisia, C-277/95, EU:C:1996:456, bod 55).
- 48 V predmetnej veci všetky druhy návrhov na náhradu ujmy, vymenované v bode 15 tohto rozsudku, súvisia s ujmou plynúcou z úmrtia úradníka a sú založené na údajnom nesplnení povinnosti Komisie zabezpečiť ochranu svojich úradníkov. Žalobca v tomto ohľade tvrdí, že prejednávaný spor má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spájal zosnulého úradníka a inštitúciu, nielen v rozsahu, v akom sa týka morálnej ujmy spôsobenej tomuto úradníkovi, ale tiež v rozsahu, v akom súvisí s náhradou materiálnej a morálnej ujmy spôsobenej deťom tohto úradníka, ako aj s náhradou morálnej ujmy spôsobenej žalobcovi. V súlade s riešením prijatým v rozsudku Leussink/Komisia (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371) tak treba dospieť k záveru, že celý prejednávaný spor má v plnom rozsahu svoj pôvod v tomto pracovnom pomere.
- 49 Príslušnosť *ratione materiae* Súdu pre verejnú službu podľa článku 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora, v spojení s článkom 270 ZFEÚ a článkom 91 ods. 1 služobného poriadku úradníkov – na rozdiel od toho, čo vyplýva najmä z bodov 52 až 59 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) – v tomto ohľade nemôže byť vylúčená v dôsledku názoru Všeobecného súdu, že mimozmluvná zodpovednosť Únie voči rodinným príslušníkom úradníka, na ktorých sa vzťahuje služobný poriadok úradníkov, je viazaná na hmotnoprávne podmienky vyplývajúce z článku 340 ZFEÚ, zatiaľ čo zodpovednosť voči úradníkovi sa riadi pravidlami, ktoré sú vo vzťahu k týmto podmienkam osobitné a špeciálne.

- 50 Ako sa totiž konštatovalo v bodoch 37 a 38 tohto rozsudku, žaloba o náhradu ujmy podaná osobou, na ktorú sa vzťahuje služobný poriadok úradníkov, patrí do príslušnosti *ratione materiae* Súdu pre verejnú službu, ak má svoj pôvod v pracovnom pomere, ktorý spája úradníka a inštitúciu, pričom povaha dotknutého sporu je v tomto ohľade irelevantná. Podobne ako spor týkajúci sa nároku, ktorý je v služobnom poriadku výslovne upravený, spor týkajúci sa nároku na náhradu ujmy v zásade môže vyžadovať od súdu Únie posúdenie týkajúce sa tohto pracovného pomeru, čo odôvodňuje príslušnosť Súdu pre verejnú službu ako súdu špecializovaného v oblasti sporov z verejnej služby Únie rozhodovať tento druh sporu. Príslušnosť *ratione materiae* tohto súdu teda vychádza z pôvodu dotknutého sporu, a nie z právneho základu, o ktorý sa môže opierať nárok na odškodnenie, čo potvrdzuje rozsudok Leussink/Komisnia (169/83 a 136/84, EU:C:1986:371) uvedený v bode 45 tohto rozsudku.
- 51 Nakoniec, ako vyplýva z bodu 2 tohto rozsudku, určenie hmotnoprávných podmienok, na ktoré je v predmetnej veci viazaný vznik mimozmluvnej zodpovednosti Únie, nie je predmetom tohto konania o preskúmaní.
- 52 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba konštatovať, že Súd pre verejnú službu je na základe článku 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora v spojení s článkom 270 ZFEÚ a článkom 91 ods. 1 služobného poriadku úradníkov príslušný rozhodovať o žalobe podanej žalobcom v celom rozsahu.
- 53 Za týchto podmienok sa Všeobecný súd dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď v rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625), rozhodol:
- v bode 65, že „osoby blízke zosnulému úradníkovi musia nevyhnutne podať dve žaloby, jednu na Súd pre verejnú službu a druhú na Všeobecný súd, podľa toho, či vstupujú do práv dotknutého úradníka, alebo požadujú náhradu svojej osobnej materiálnej alebo morálnej ujmy“,
  - v bodoch 77, 78, 102 a 103 rozhodol, že Súd pre verejnú službu nebol *ab initio* príslušný rozhodnúť o podanej žalobe v rozsahu, v akom sa týka návrhov na náhradu ujmy spôsobenej žalobcovi a deťom zosnulého úradníka, a že vzhľadom na to, že tieto návrhy patria do príslušnosti Všeobecného súdu, bolo potrebné mu žalobu postúpiť, aby ju prejednal ako prvostupňový súd,
  - v bodoch 113 až 117, že bolo potrebné mu podľa článku 8 ods. 3 druhého pododseku prílohy I Štatútu Súdneho dvora postúpiť žalobu aj v rozsahu, v akom sa týka morálnej ujmy spôsobenej zosnulému úradníkovi pred jeho smrťou, ktorej náhrady sa domáha žalobca v mene detí tohto úradníka, ktoré vstúpili do práv svojho otca.

O existencii narušenia jednoty alebo vnútorného súladu práva Únie

- 54 Súd pre verejnú službu, zriadený na základe článku 225 A ES (teraz článok 257 ZFEÚ) je špecializovaný súd v zmysle článku 256 ZFEÚ, ktorý je podľa článku 270 ZFEÚ v spojení s článkom 1 prílohy I Štatútu Súdneho dvora a článkom 91 ods. 1 služobného poriadku úradníkov príslušný rozhodovať v sporoch z verejnej služby Únie. Na rozdiel od toho, čo uviedol Všeobecný súd v bodoch 63 a 74 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625), Súdu pre verejnú službu nie je priznaná iba „osobitná právomoc“.
- 55 Tým, že Všeobecný súd rozhodol, že sa mu má prejednávaná vec postúpiť, aby o nej rozhodol ako prvostupňový súd, zbavil Súd pre verejnú službu jeho pôvodnej právomoci a zaviedol pravidlo svojej právomoci, čo môže mať vplyv na určenie súdu príslušného v odvolacom konaní a vo svojom dôsledku aj na stupňovitú štruktúru súdov v rámci Súdneho dvora.
- 56 Súdny systém, tak ako je v súčasnosti stanovený Zmluvou o FEÚ, Štatútom Súdneho dvora a rozhodnutím Rady č. 2004/752/ES, Euratom, z 2. novembra 2004, ktorým sa zriaďuje Súd pre verejnú službu Európskej únie (Ú. v. EÚ L 333, s. 7), obsahuje presné rozdelenie právomocí troch

súdov Súdneho dvora, a to Súdneho dvora, Všeobecného súdu a Súdu pre verejnú službu, takže právomoc jedného z týchto troch súdov rozhodovať o žalobe nevyhnutne vylučuje právomoc ostatných dvoch (pozri v tomto zmysle uznesenie Komisia/IAMA Consulting, C-517/03, EU:C:2004:326, bod 15).

- 57 Pravidlá právomoci súdov Únie stanovené v Zmluve o FEÚ, ako aj v Štatúte Súdneho dvora a jeho prílohe sú súčasťou primárneho práva a v právnom poriadku Únie majú ústredné postavenie. Ich dodržiavanie predstavuje – nad rámec dôsledkov, ktoré so sebou prináša jeden spor z verejnej služby Únie – v rámci tohto právneho poriadku základnú požiadavku a nevyhnutnú podmienku pre zabezpečenie jednoty práva Únie.
- 58 Za týchto podmienok nesprávne právne posúdenie, ktoré obsahuje rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) a ktoré sa konštatovalo v bode 53 tohto rozsudku, narušuje jednotu práva Únie.

O dôsledkoch, ktoré treba vyvodiť z preskúmania

- 59 Článok 62b prvý odsek Štatútu Súdneho dvora stanovuje, že ak Súdny dvor zistí, že rozhodnutie Všeobecného súdu naruša jednotu alebo vnútorný súlad práva Únie, vráti vec Všeobecnému súdu, ktorý je v právnych otázkach viazaný rozhodnutím Súdneho dvora. Ak Súdny dvor vráti vec Všeobecnému súdu, môže navyše rozhodnúť, ktoré z účinkov rozhodnutia Všeobecného súdu treba považovať za konečné vo vzťahu k účastníkom konania. Výnimočne môže Súdny dvor sám vydať konečné rozhodnutie, ak so zreteľom na výsledok preskúmania vyplýva riešenie sporu zo skutkových zistení, na ktorých je založené rozhodnutie Všeobecného súdu.
- 60 Z toho vyplýva, že Súdny dvor sa nemôže obmedziť na konštatovanie narušenia vnútorného súladu alebo jednoty práva Únie a nevyvodiť z tohto konštatovania dôsledky, pokiaľ ide o predmetný spor (rozsudok Preskúmanie Komisia/Strack, C-579/12 RX-II, EU:C:2013:570, bod 62 a citovaná judikatúra).
- 61 Čo sa týka predmetného sporu, treba teda po prvé zrušiť rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) v rozsahu, v akom Všeobecný súd v bode 78 uvedeného rozsudku *ex officio* určil nedostatok príslušnosti Súdu pre verejnú službu rozhodovať o návrhu na náhradu osobnej ujmy spôsobenej žalobcovi a deťom zosnulého úradníka, a v akom v bodoch 102 a 103 uvedeného rozsudku dospel k záveru, že tento návrh patrí do jeho príslušnosti a že mu treba túto časť žaloby postúpiť, aby o nej rozhodol ako prvostupňový súd.
- 62 Po druhé, čo sa týka návrhu na náhradu morálnej ujmy spôsobenej zosnulému úradníkovi, rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) treba zrušiť v rozsahu, v akom Všeobecný súd v bode 117 uvedeného rozsudku rozhodol, že mu treba postúpiť aj túto časť veci, aby o nej rozhodol ako prvostupňový súd.
- 63 Pokiaľ ide o odvolanie podané žalobcom, treba najskôr uviesť, že dotknutý účastník konania v prvom dôvode tohto odvolania Súdu pre verejnú službu vytýkal, že sa dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď dospel k záveru, že jedna z námietok neprípustnosti vznesených Komisiou je dôvodná, a v bode 91 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (F-50/09, EU:F:2011:55) rozhodol, že návrh na náhradu morálnej ujmy spôsobenej žalobcovi, zosnulému úradníkovi, ako aj jeho deťom je neprípustný. V bodoch 98 a 104 až 112 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (T-401/11 P, EU:T:2014:625) Všeobecný súd tomuto prvému odvolaciemu dôvodu vyhovel v rozsahu, v akom sa týkal návrhu na náhradu ujmy spôsobenej zosnulému úradníkovi. Vzhľadom na to, že rozsudok Všeobecného súdu nie je v tejto časti predmetom preskúmania, treba zrušenie rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisnia (F-50/09, EU:F:2011:55) v tomto rozsahu považovať za konečné.

- 64 Keďže však Všeobecný súd uvedený prvý odvolací dôvod nepreskúmal v rozsahu, v akom sa týkal postupu Súdu pre verejnú službu, ktorý v bode 91 rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisía (F-50/09, EU:F:2011:55) odmietol návrh na náhradu morálnej ujmy spôsobenej žalobcovi a deťom zosnulého úradníka, treba túto časť veci vrátiť Všeobecnému súdu, aby o nej rozhodol ako odvolací súd.
- 65 Pokiaľ ide o druhý a tretí odvolací dôvod, ktorým sa spochybňuje postup Súdu pre verejnú službu, ktorý odmietol vyhovieť návrhu na náhradu materiálnej ujmy spôsobenej deťom zosnulého úradníka, Všeobecný súd obmedzil preskúmanie tohto odvolania iba na otázku súdnej príslušnosti. Túto časť veci treba v dôsledku toho vrátiť Všeobecnému súdu, aby o nej mohol rozhodnúť ako odvolací súd.

O trovách

- 66 Podľa článku 195 ods. 6 rokovacieho poriadku ak bolo rozhodnutie Všeobecného súdu, ktoré je predmetom preskúmania, vydané podľa článku 256 ods. 2 ZFEÚ, Súdny dvor rozhodne o trovách konania.
- 67 Vzhľadom na neexistenciu osobitných pravidiel upravujúcich rozdelenie trov konania v rámci preskúmovacieho konania je potrebné rozhodnúť, že účastníci konania pred Všeobecným súdom, ktorí Súdnemu dvoru predložili vyjadrenia alebo písomné pripomienky k otázkam, ktoré sú predmetom preskúmania, znášajú svoje vlastné trovy súvisiace s konaním o preskúmaní.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol a vyhlásil:

- 1. Rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisía (T-401/11 P, EU:T:2014:625) narúša jednotu práva Európskej únie v rozsahu, v akom ním Všeobecný súd Európskej únie ako odvolací súd rozhodol, že:**
  - osoby blízke zosnulému úradníkovi sú povinné podať dve žaloby, jednu na Súd pre verejnú službu Európskej únie a druhú na Všeobecný súd Európskej únie, podľa toho, či vstupujú do práv dotknutého úradníka, alebo požadujú náhradu svojej osobnej materiálnej alebo morálnej ujmy,
  - Súd pre verejnú službu Európskej únie nebol *ab initio* príslušný rozhodnúť o podanej žalobe v rozsahu, v akom sa týka návrhov na náhradu ujmy spôsobenej Liviovi Missirovi Mamachimu di Lusignanovi a deťom Alessandra Missira Mamachiho di Lusignana, a že vzhľadom na to, že tieto návrhy patria do jeho príslušnosti, bolo potrebné žalobu postúpiť Všeobecnému súdu Európskej únie, aby ju prejednal ako prvostupňový súd,
  - bolo potrebné Všeobecnému súdu Európskej únie podľa článku 8 ods. 3 druhého pododseku prílohy I Štatútu Súdneho dvora Európskej únie postúpiť žalobu v rozsahu, v akom sa týka morálnej ujmy spôsobenej Alessandrovi Missirovi Mamachimu di Lusignanovi pred jeho smrťou, ktorej náhrady sa domáha Livio Missir Mamachi di Lusignano v mene detí tejto poslednej uvedenej osoby, ktoré vstúpili do práv svojho otca.
- 2. Rozsudok Missir Mamachi di Lusignano/Komisía (T-401/11 P, EU:T:2014:625) sa má považovať za konečný v rozsahu, v akom Všeobecný súd Európskej únie rozhodol, že sa Súd pre verejnú službu Európskej únie v rozsudku Missir Mamachi di Lusignano/Komisía (F-50/09, EU:F:2011:55) dopustil nesprávneho právneho posúdenia, keď vyhovel prvej námietke neprípustnosti vznesenej Európskou komisiou a z tohto dôvodu odmietol ako neprípustný návrh na náhradu morálnej ujmy spôsobenej Alessandrovi Missirovi Mamachimu di Lusignanovi.**

- 3. Tento rozsudok sa v zostávajúcej časti zrušuje.**
- 4. Vec sa vracia Všeobecnému súdu Európskej únie.**
- 5. Livio Missir Mamachi di Lusignano a Európska komisia znášajú svoje vlastné trovy konania vzťahujúce sa na konanie o preskúmaní.**

Podpisy